

TEMAER

Sundhed

Ældre

Sundhedsprofessionelle

Om ministeriet

Minister

Du er her: Forside

Nyheder

Nyheder

Astrid Krag's tale ved høring om placering af slutdepot

NYHEDER

Nyheder

Pressekontakt

Om hjemmesiden

Privatlivspolitik

Abonner på nyheder

Lovstof

Publikationer

Astrid Krag's tale ved høring om placering af slutdepot

22-10-2012

TALE - afholdt den 22. oktober 2012.

Det talte ord gælder.

Tak for indbydelsen til at fortælle om arbejdet med et dansk slutdepot for radioaktivt affald. Jeg er klar over, at det er en sag, som optager mange i de områder, der er på tale som mulig placering for et sådan depot. Det har jeg stor forståelse for.

Jeg vil gerne fortælle om baggrunden for arbejdet og den proces, vi er i gang med. Selve processen blev jo, som I ved, igangsat lang tid før jeg blev sundhedsminister, og endda før jeg kom i Folketinget. Jeg har på den måde overtaget sagen fra tidligere borgerlige ministre.

Som I sikkert ved vedtog Folketinget enstemmigt i 2003 et beslutningsforslag om, at man skulle afvikle de nukleare anlæg på Riso. Folketinget gav samtidig sit samtykke til, at den daværende regering skulle udarbejde et beslutningsgrundlag for et dansk slutdepot for lav- og mellemaktivt affald.

Det første beslutningsgrundlag blev afgivet for fire år siden og beskriver bl.a., hvilket affald det drejer sig om, og hvordan sådan et depot kan indrettes. Der blev givet en redegørelse om til Folketinget om det i januar 2009.

Det fremgik af dette beslutningsgrundlag, at næste skridt var at udarbejde tre forstudier om

- placeringsmulighederne ,

- hvordan et depot kan udformes, og om

- transportspørgsmål.

Forstudierne blev gennemført af GEUS, Dansk Dekommissionering og Statens Institut for Strålebeskyttelse.

I forstudierne blev der peget på 6 lokaliteter som de bedste ud af 22 undersøgte placeringer – mest baseret på områdernes geologiske egenskaber. Disse forstudier blev offentliggjort i maj 2011, altså for 1½ år siden.

Folketingets partier blev som de første orienteret om resultaterne – det er jo Folketinget, der har stillet opgaven. Parterne tog forstudierne til efterretning og gav dermed grønt lys for at fortsætte processen med de 6 udpegede lokaliteter.

Samme formiddag – og inden offentliggørelsen – blev de 5 berørte kommuner orienteret telefonisk og med tilsagn om, at de ville blive indbudt til en nærmere orientering. Det samlede materiale blev lagt på ministeriets hjemmeside – rapporter, resumeer, notater om baggrund og videre proces m.v. og overheads fra præsentationen for partierne. Kort sagt det hele.

Orienteringen af kommunerne skete en måneds tid senere på Riso, hvor der blev givet en orientering om resultaterne af forstudierne og den fortsatte proces for de involverede kommuner. De fik lejlighed til at stille alle de spørgsmål, de havde, og blev opfordret til i øvrigt at fremføre deres synspunkter. Deltagerne fik også en rundvisning på Riso, hvor de fik mulighed for at se, hvor det pågældende affald nu findes og goes klar til deponering, samt høre, hvilket affald det drejer sig om.

I knapt 1½ år har kommunerne på den måde haft kendskab til sagens samlede materiale og de begrundelser, der har ført til, at netop de steder er udpeget. Og de har lige så længe haft mulighed for at fremføre deres synspunkter på det. Og det kan man vist roligt sige, at de har benyttet sig af.

Derudover har borgergrupper og pressen været på en række besøg på Riso, ligesom Dansk Dekommissionering, GEUS og SIS har deltaget i borgermøder i de fem kommuner. Efter at den nuværende regering er kommet til, har kommunerne endelig været til et møde hos mig sidst i april, hvor vi drøftede baggrunden for slutdepotarbejdet og herunder det politiske mandat fra Folketinget, som jeg arbejder under.

I år er der arbejdet videre med henblik på at indsnævre antallet af mulige placeringer til 2-3 steder. Dette arbejde har to ben. Naturstyrelsen har undersøgt, hvilke bindinger der er på de arealer, vi taler om: Er der lokalplaner, fredninger, fortidsminder, tekniske anlæg o.s.v., som der skal tages hensyn til. Og styrelsen har naturligvis været i kontakt med kommunerne, som også har bidraget med oplysninger, styrelsen ikke selv måtte have været opmærksom på.

Det andet ben består i, at GEUS har gennemført og gennemfører en række borer for at få bekræftet – hvor der er behov for det – at de geologiske forhold faktisk er, som man antager. Og igen har kommunerne naturligvis været orienteret om, hvad der foregår – og så vidt jeg ved haft et udmærket samarbejde med GEUS på det tekniske plan.

Det var en del omkring den hidtidige proces og det var meget bevidst. Det er selvfølgelig fordi, jeg har kunnet læse i avisen, at I i de 5 kommuner ikke synes, at I er blevet inddraget tilstrækkeligt i processen. Jeg synes ikke, det er helt retvisende.

Kommunerne har været informeret fra det øjeblik, hvor det stod klart, hvor de 6 umiddelbart bedste steder var. Og I har i 1½ år kunnet komme med oplysninger, der måtte mangle, og i øvrigt give udtryk for, hvad I mener hvilket I jo også har gjort!

Og det er jo ikke slut endnu. Den planlagte proces indebærer, at de 2-3 bedst egnede steder udpeges på grundlag af det nye materiale, der er tilvejebragt. Det skal munde ud i en projekteringslov, men inden da skal der laves en såkaldt strategisk miljøvurdering. Her bliver kommunerne selvfølgelig hørt.

Så skal der efter planen udarbejdes en projekteringslov, og inden lovforslaget fremsættes, sendes det – som man altid gør – i høring. Hvis loven bliver vedtaget går man i gang med en mere detaljeret planlægning af, hvor og hvordan et anlæg kunne etableres på hvert af de mulige 2, højst 3 steder. Det indebærer bl.a. såkaldte VVM-redegørelser – og dermed nye høringer af kommunerne, andre berørte og offentligheden.

Når der på det grundlag til sidst skal vælges en endelig placering, bliver det igen Folketinget, der skal træffe den endelige beslutning – i form af et lovforslag, som selvfølgelig kommer i høring inden fremsættelsen.

Forude venter altså 4 mere formelle høringsrunder, inden vi skal nå frem til en vedtaget anlægslov for den endelige placering. Og alle kommuner kunnet udpege kontaktperson.

Lad mig vende tilbage til udgangspunktet. Hvorfor er det, at vi skal have et slutdepot? Hvorfor kan affaldet ikke blive liggende, hvor det ligger, eller hvorfor kan vi ikke sende det til udlandet? Det er jo nogle af de spørgsmål, der – meget naturligt – er blevet stillet i det sidste år.

Men det er ikke nye spørgsmål. Det er spørgsmål, som allerede var grundigt overvejet og beskrevet for Folketinget, inden det tog stilling med beslutningen fra 2003.

Lad mig ganske kort tage nogle af indvendingerne én ad gangen. Det radioaktive affald fra Riso, men også fra sygehusene, industrien, forskning og undervisning ligger i dag i særlige lagerhaller på Riso. Hvorfor kan det ikke bare blive liggende dér, spørger mange.

Det kan det for så vidt også godt – men det betyder bare, at vi ikke løser opgaven, men *udskyder* den. For det indebærer, at affaldet fortsat skal overvåges og bevogtes, og at vi i det hele taget overlader problemet til vore efterkommere. Og det blev der udtrykkeligt taget stilling til i 2003. I beslutningsforslaget anførte den daværende regering, at "det er regeringens klare opfattelse, at hver generation bør "rydde op" efter sig selv".

Det var et samlet Folketing enig i dengang, og det er jeg også enig i i dag. Jeg synes, det er forkert at efterlade den arv til vores børn. Ved at deponere det rigtigt *nu*, kan man i princippet glemme alt om det, og det vil ikke kunne skade mennesker eller miljø i den periode, det tager, indtil det er helt uskadeligt.

En anden tanke, der tiltrækker mange er: Kunne vi dog ikke sende affaldet til udlandet? Også dette blev grundigt overvejet inden folketingsbeslutningen i 2003.

Den daværende regerings konklusion var, som der står i beslutningsforslaget, at "det næppe vil være realistisk at bortskaffe det danske lav- og mellemaktive affald ved deponering uden for Danmark."

Det er en vurdering, som kun er blevet yderligere bekræftet i de forløbne 10 år.

I denne periode har man arbejdet på at finde deponering for 233 kg. særligt langlivet affald i udlandet. Der tale om en meget begrænset mængde, som der skal tages særlige forholdsregler for ved deponering, og som det derfor vil være hensigtsmæssigt at kunne deponere sammen med lignende affald. Vi håber stadig, det vil lykkes, men forløbet illustrerer jo, hvor urealistisk det vil være at komme af med hele vores affaldsmængde til udlandet. At satse på det betyder i virkeligheden blot, at man *udskyder* opgaven i stedet for at *løse* den.

Endelig er der dem, der siger: Ok, vi skal altså have et slutdepot i Danmark, men kunne det så ikke ligge på Riso, hvor affaldet er i forvejen? Og når det nu ikke er så farligt.

Problemet med det er imidlertid, at de geologiske forhold på stedet er meget dårligt egnede til det. Uanset hvilken type slutdepot man vælger, skal det ligge på eller i stabile geologiske strukturer, hvis man skal være tryk ved, at det kan holde tæt i 300 år.

Og her er fagfolkenes dom, at forholdene på Riso ikke er gode. Riso var jo blandt de steder, der blev vurderet i forstudierne, men ikke blandt de udpegede bedst egnede lokaliteter. Det er tværtimod blandt de dårligst egnede af de 22 lokaliteter, som er gennemgået i forstudierne.

På baggrund af den debat, der har været om det, har mit ministerium i sommer bedt GEUS uddybe, hvorfor det var, at Riso ikke var blandt de udpegede områder.

Som I sikkert ved, har jeg på baggrund af de mange forslag om blandt andet placering på Riso sendt GEUS' notat til Folketingets partier og bedt dem bekræfte, at de fortsat bakker op om den proces, der blev besluttet i 2003 og bekræftet sidste år.

Jeg har bedt dem svare inden på torsdag, så der kan skabes den nødvendige sikkerhed om den fremadrettede proces. Hvis svarene er positive, kan den proces, jeg skitserede før, gå videre. Og det vil sige, at der – formentlig sidst i november – kommer en indstilling fra den arbejdsgruppe, der arbejder med det, om udpegning af de 2, højst 3 steder, der bør arbejdes videre med. Og så går arbejdet sin videre gang med VVM-undersøgelser (Vurdering af Virkninger på Miljøet) osv.

Lad mig slutte af med det, jeg synes er det aller-, allervigtigste: Jeg forstår naturligvis udmærket, at man kan være bekymret over det i de områder, der er udpeget som mulige placeringer. *Atomaffald* – det lyder ikke rart. Derfor er det helt afgørende for mig og for regeringen – ligesom det var for den tidligere regering og for Folketinget – at affaldet bliver håndteret og deponeret på en måde, så det *ingen* måde udgør nogen fare for mennesker eller miljø.

Jeg kan forsikre, at der bliver stillet yderst strenge krav, som skal sikre netop det. F.eks. betyder kravene, at hvis man opholder sig oven på det færdige anlæg dognet rundt i et helt år, må man ikke få mere *ekstra* stråling end den naturlige baggrundsstråling, vi alle får fra omgivelserne på en enkelt dag.

Det er også vigtigt at understrege, at sammenlignet med lande med kernekraft er der tale om et meget lille affaldsdepot – hvor der vil blive deponeret lav- og mellemaktivt affald, hvoraf hovedparten er lavaktivt. Dette affald stammer bl.a. fra drift og nedtagning af reaktoranlæggenes, og omfatter fx beton og jernskrot, affald i form af papir, plast, arbejdstøj, glas, metal m.v. samt kasserede radioaktive kilder fra sundhedsvæsen, forskning og industri. Vi taler altså ikke kun om affald fra Riso, men fra hele Danmark. Og selve atombrændslet fra de nedlagte forsøgsreaktorer på Riso er for længst returneret til den oprindelige leverandør.

Derfor er det affald, vi taler om, *ikke* farligt, *hvis vi behandler det rigtigt*. Men hvis vi ikke behandler det rigtigt, kan det skade miljøet om måske 100 eller 200 år. Derfor skal vi vælge den sagligt set sikreste løsning.

At det *aldrig* må komme til at skade mennesker eller miljø *nu* eller i *fremtiden*, er også grunden til, at vores generation bør løse denne opgave nu. Vi ved, at vi har ressourcerne til det og mulighederne for at gøre det.

Og den løsning, vi vælger, skal være den sikreste, vi kan finde. Og den skal ligge det sikreste sted, vi kan finde. Det er det, den igangværende proces bygger på. Og det synes jeg fortsat skal være vores ambition. Det skylder vore efterkommere.

Tak for ordet og fortsat god høring - den kom i en i forvejen fyldt kaldender så derfor må jeg også haste videre - John Erik Pedersen er i panelet.

Sidst opdateret 23-10-2012

Til top ↑